

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๑. ชื่อผลงานเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานพัฒนาการเด็กสมวัย คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ชลบุรี
๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔
๓. สัดส่วนของผลงานในสวนที่ตนเองปฏิบัติ ๗๐%
๔. ผู้ร่วมจัดทำผลงาน (ถ้ามี)
 - ๔.๑ นางสาวนุชจรินทร์ พูลสวัสดิ์ สัดส่วนของผลงาน ๓๐ %

๕. บทคัดย่อ

รูปแบบการดำเนินงานพัฒนาการเด็กสมวัยคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ชลบุรี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้และความสามารถในการดูแลเด็ก ๐-๕ ปี ให้ถูกต้องเหมาะสมและเด็กมีพัฒนาการสมวัย ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๓-๒๕๕๔ ที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี จำนวน ๕๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความรู้ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบประเมินพัฒนาการเด็กก่อนอายุ ๔๙ และแบบประเมินพัฒนาการเด็ก DENVER II การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ความถี่ และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน ที่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี ศูนย์อนามัยที่ ๓ ชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ ๘๔.๐ อายุอยู่ในช่วง ๒๐-๓๐ ปี และช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๔๖.๐) มีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ ๕๔.๐) รองลงมาคือแม่บ้าน และค้าขาย (ร้อยละ ๒๖.๐ และ ๑๖.๐ ตามลำดับ) จากการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน ได้เข้ารับฟังคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลส่งเสริมภาวะสุขภาพของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการ หลังจากนั้นได้ทำการประเมินความรู้ พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองทุกคน (ร้อยละ ๑๐๐) รู้ว่า ๑. ทุกครั้งที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีนจะต้องมีการประเมินภาวะโภชนาการเด็ก โดยมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง รอบหัว รอบอก และประเมินกราฟน้ำหนัก ๒. ในสมุดบันทึกสุขภาพ (เล่มสีชมพู) มีเนื้อหาในเรื่องของอาหารเด็ก พัฒนาการเด็ก กราฟประเมินน้ำหนัก การนัดฉีดวัคซีน ๓. อาหารที่ช่วยบำรุงน้ำนม เช่น ผักขิง แกงเลียง ผักบวบ ผักกุ่ม่าย ๔. ส่วนอาหารที่ช่วยเสริมธาตุเด็กให้เด็กคือ ตับ ต้มเลือดหมู ผักใบเขียว มะเขือเทศ ๕. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสมอง มีจินตนาการ รักการอ่านคือการเล่านิทาน แต่ยังมีผู้ปกครองที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนโดยไม่ให้น้ำ (ร้อยละ ๕๔.๐) และควรให้เด็กเริ่มรับประทานอาหารแข็งได้ตั้งแต่อายุ ๗ เดือนได้ (ร้อยละ ๕๐.๐)

การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้ และทักษะในการนำไปปฏิบัติ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย และจากการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเครื่องมืออนามัย ๔๙ และ DENVER II พบว่า เด็กมีพัฒนาการล่าช้าเพียง ๑ ราย ซึ่งจากการดูประวัติเด็กรายนี้เป็นโรคหัวใจ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการ ส่วนในเรื่องของการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านบุคลากรให้ความรู้มีความเหมาะสม/ชัดเจนมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๘) รองลงมาคือ ระยะเวลาในการสอนเหมาะสม และด้านเนื้อหาที่มีความครอบคลุมเหมาะสม (ร้อยละ ๓๓.๓ และ ๒๙.๒ ตามลำดับ)

๖. บทนำ

เด็ก ๐-๕ ปี อยู่ในระยะสำคัญของชีวิต เป็นวัยรากฐานของการพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นวัยที่มีความสำคัญเหมาะสมที่สุดในการปูพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในระยะ ๒ ปีแรกของชีวิต เป็นระยะที่ร่างกายและสมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ดีที่สุด หากเด็กในวัยนี้ได้รับการดูแลให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความคิด และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และถูกต้องเหมาะสมกับวัย เด็กก็จะเติบโตมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป ฉะนั้น ครอบครัวจึงเป็นสถาบันหลักของสังคมที่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเด็ก แต่ปัจจุบันในภาคเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ แนวโน้มโครงสร้างครอบครัวของคนไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งทำให้แม่ขาดโอกาสในการได้รับความรู้จากญาติผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นการศึกษาด้วยตนเองหรือสอบถามจากเพื่อนบ้าน ซึ่งความรู้บางสิ่งถูกต้องแต่บางสิ่งไม่ถูกต้อง ดังนั้นการให้ความรู้จากบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถเลี้ยงลูกด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ

ในการนี้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ จึงมีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง (โรงเรียนพ่อแม่ในคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี) เป็นกิจกรรมหนึ่งของคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นการให้ความรู้ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้สอนและผู้รับการอบรม ส่วนผู้รับการอบรมด้วยกันก็มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างพ่อแม่ที่มีลูกอายุใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ เจตคติ และทักษะในการเลี้ยงดูบุตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์เหมาะสมกับวัย

๗. วัตถุประสงค์

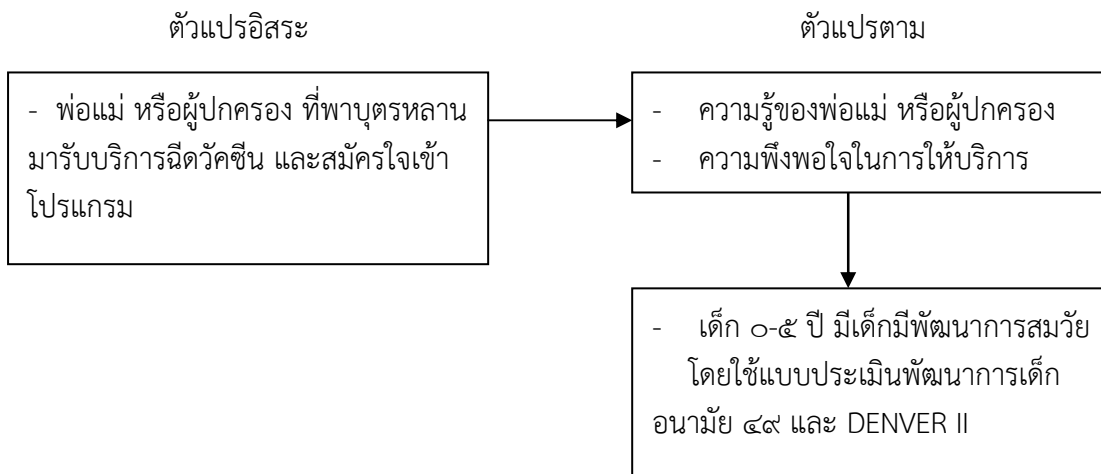
เพื่อศึกษาความรู้และความสามารถในการดูแลเด็ก ๐-๕ ปี ให้ถูกต้องเหมาะสมและเด็กมีพัฒนาการสมวัย ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่พบบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน

๘. วิธีการดำเนินงาน/วิธีการศึกษา/ขอบเขตงาน

๘.๑ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่พบบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีนมีความรู้และสามารถดูแลเด็ก ๐-๕ ปี ได้ถูกต้องเหมาะสมมีพัฒนาการสมวัย โดยมีตัวแปร ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

อนามัย ๔๙ คือ แบบตรวจประเมินพัฒนาการเด็ก ที่สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย จัดทำขึ้นร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย กรมสุขภาพจิต กรมอนามัย เพื่อเป็นการคัดกรอง เบื้องต้นสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พ่อแม่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นให้เป็นแบบประเมิน พัฒนาการที่ใช้ง่าย สะดวก และศึกษาแนวทางในการทดสอบด้วยตนเองได้ โดยแบ่งเป็น ๑๕ ช่วงอายุ ตั้งแต่ แรกเกิด จนถึง ๗๒ เดือน หัวข้อในการประเมินที่ใช้ในการทดสอบ ประกอบด้วย ๔ ด้าน (๔๘ ข้อ) คือ ด้านสังคม ด้านภาษา ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่

Denver II หรือชื่อเต็มว่า Denver Development Screening Test (DDST) ได้ปรับปรุง version แรก (ปี ๑๙๖๗) มาเป็น Version ใหม่ในปี ๑๙๙๒ คือ เครื่องมือที่ออกแบบสำหรับ แพทย์ ครู หรือบุคลากรสาธารณสุข เพื่อที่จะใช้ประเมินพัฒนาการเด็กในเบื้องต้น (Screening) ว่ามี พัฒนาการล่าช้าหรือไม่ในเด็กอายุ ๒ เดือนถึง ๖ ปี โดยจะทำการวัดพัฒนาการใน ๔ ด้าน (๑๒๕ ข้อ) คือ ด้านส่วนตัวและสังคม ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และด้านภาษา

๘.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน โดยเริ่มตั้งแต่

ปีงบประมาณ ๒๕๕๓-๒๕๕๔

๘.๓ เครื่องมือ

๑. แผนการสอนพ่อแม่หรือผู้ปกครอง
๒. แบบประเมินความรู้
๓. แบบประเมินความพึงพอใจ
๔. แบบประเมินพัฒนาการเด็กอนามัย ๔๙
๕. แบบประเมินพัฒนาการเด็ก DENVER II

๘.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ให้ความรู้พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ตามช่วงอายุเด็ก โดยแบ่งเป็น ๔ ครั้ง ดังต่อไปนี้
ครั้งที่ ๑ คือช่วงอายุที่ ๒ - ๔ เดือน

- ครั้งที่ ๒ คือช่วงอายุที่ ๖ - ๙ เดือน
 ครั้งที่ ๓ คือช่วงอายุที่ ๑ ปี - ๑ ปีครึ่ง
 ครั้งที่ ๔ คือช่วงอายุที่ ๒- ๔ ปี

(หมายเหตุ ในการจบหลักสูตรสามารถให้จบหลักสูตรได้ในครั้งที่ ๓ คือช่วงอายุ ๑ ปี - ๑ ปีครึ่ง)

๒. ทำแบบประเมินความรู้หลังจบหลักสูตร (แบบประเมินความรู้แบบถูกผิด)
๓. ทำแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมที่ได้รับ
๔. ประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้เครื่องมืออนามัย ๔๙ และ เครื่องมือ DENVER II
๕. สรุปผลการดำเนินงาน

๙. ผลการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมาย พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน ที่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี ศูนย์อนามัยที่ ๓ จำนวน ๕๐ คน ส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ ๘๔.๐ อายุอยู่ในช่วง ๒๐ - ๓๐ ปี และช่วงอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี (ร้อยละ ๔๖.๐) อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างร้อยละ ๕๔.๐ รองลงมาคือแม่บ้าน และค้าขาย (ร้อยละ ๒๖.๐ และ ๑๖.๐ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

	จำนวน (N=๕๐)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๘	๑๖.๐๐
หญิง	๔๒	๘๔.๐๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๑	๒.๐๐
๒๐-๓๐ ปี	๒๓	๔๖.๐๐
๓๑-๔๐ ปี	๒๓	๔๖.๐๐
๔๑-๕๐ ปี	๒	๔.๐๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๑	๒.๐๐
อาชีพ		
รับจ้าง	๒๗	๕๔.๐๐
แม่บ้าน	๑๓	๒๖.๐๐
ค้าขาย	๘	๑๖.๐๐
นักศึกษา	๑	๒.๐๐
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	๑	๒.๐๐

จากการดำเนินงานกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี โดยการให้ความรู้แก่ผู้มารับบริการในคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ ทุกวัน อังคาร เรื่องของการใช้สมุดบันทึกสุขภาพ (สีชมพู) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมพัฒนาการ โดยการเล่านิทาน เปิดเพลงคลาสสิก การงดดูโทรทัศน์ การปฏิบัติตนหลังได้รับวัคซีน การดูแลทำความสะอาดช่องปาก การเลือกของเล่น การป้องกันอุบัติเหตุ อาหารที่ควรได้รับ พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านบุคลากรให้ความรู้ มีความเหมาะสม/ชัดเจนมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๘) รองลงมาคือ ช่วงระยะเวลาในการสอนมีความเหมาะสม และด้านเนื้อหาที่มีความครอบคลุมเหมาะสม (ร้อยละ ๓๓.๓ และ ๒๙.๒ ตามลำดับ) ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ร้อยละของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่พาเด็กมารับบริการ จำแนกตามความพึงพอใจต่อการให้ ความรู้ของเจ้าหน้าที่ในคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ) (N=๕๐)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านเนื้อหาที่มีความครอบคลุมเหมาะสม	๒๙.๒	๖๔.๖	๖.๒	๐	๐
๒. ด้านอุปกรณ์ สื่อการสอน เข้าใจง่าย/ ทันสมัย	๒๐.๘	๕๘.๓	๑๘.๘	๒.๑	๐
๓. บุคลากรให้ความรู้มีความเหมาะสม/ชัดเจน	๔๕.๘	๔๕.๘	๘.๔	๐	๐
๔. ช่วงระยะเวลาในการสอนมีความเหมาะสม	๓๓.๓	๕๒.๑	๑๔.๖	๐	๐

จากการให้ความรู้เรื่องของการใช้สมุดบันทึกสุขภาพ(สีชมพู) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมพัฒนาการโดยการเล่านิทาน เปิดเพลงคลาสสิก การงดดูโทรทัศน์ การปฏิบัติตนหลังได้รับวัคซีน การดูแลทำความสะอาดช่องปาก การเลือกของเล่น การป้องกันอุบัติเหตุ อาหารที่ควรได้รับแก่พ่อแม่ผู้ปกครองที่พาลูกหลานมารับบริการ หลังจากนั้นได้ทำการประเมินความรู้ พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองทุกคนรู้ว่า (ร้อยละ ๑๐๐) ๑. ทุกครั้งที่พาลูกหลานมารับบริการฉีดวัคซีนจะต้องมีการประเมินภาวะโภชนาการเด็ก โดยมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง รอบหัว รอบอก และประเมินกราฟน้ำหนัก ๒. ในสมุดบันทึกสุขภาพ (เล่มชมพู) มีเนื้อหาในเรื่องของอาหารเด็ก พัฒนาการเด็ก กราฟประเมินน้ำหนัก การฉีดวัคซีน ๓. อาหารที่ช่วยบำรุงน้ำนมเช่น ผักโขม ผักคะน้า ผักกาด และประเมินกราฟน้ำหนัก ๔. ส่วนอาหารที่ช่วยเสริมธาตุเหล็กให้เด็กคือ ตับ ต้มเลือดหมู ผักใบเขียว มะเขือเทศ ๕. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสมอง มีจินตนาการ รักการอ่านคือการเล่านิทาน แต่ยังมีในส่วนที่ผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนโดยไม่ให้น้ำ (ร้อยละ ๕๔.๐) และควรให้เด็กเริ่มรับประทานไข่ทั้งไข่แดงและไข่ขาว ตอนช่วงอายุ ๗ เดือนได้ (ร้อยละ ๕๐.๐) ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ จำนวนและร้อยละของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่พาเด็กมารับบริการ จำแนกตามความรู้หลัง
ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ ในคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี

หัวข้อ	ถูก จำนวน (ร้อยละ)	ผิด จำนวน(ร้อยละ)
- ทุกครั้งที่มารับบริการฉีดวัคซีนผู้ปกครอง ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง รอบหัว รอบอก พร้อมกับจุดประเมิน กราฟประเมินน้ำหนัก ๓ กราฟ	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- อาหารที่ช่วยส่งเสริมให้น้ำนมไหลดีคือ ผักขิง แกงเลียง ผักบวบ ผักกึ๋ยฉ่าย	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- การเล่านิทานให้เด็กฟังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสมอง เด็กมีจินตนาการ รักการอ่าน	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- การเลือกของเล่นให้เด็กควรเลือกตามความเหมาะสมของอายุเด็ก	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- อาหารที่ช่วยเสริมธาตุเหล็กให้กับเด็ก เช่น ตับ ต้มเลือดหมู ผักใบเขียว มะเขือเทศ	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- ในสมุดบันทึกสุขภาพ (เล่มชมพู) มีเนื้อหาในเรื่องอาหารสำหรับเด็ก ประเมิน พัฒนาการเด็ก การจุดกราฟประเมินน้ำหนัก การนัดวัคซีน	๕๐ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)
- สมุดบันทึกสุขภาพ (เล่มชมพู) ใช้ได้เฉพาะตอนตั้งครรภ์ไม่ควรเก็บไว้ใช้ตอนลูกฉีด วัคซีน	๔๙ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)
- หลังฉีดวัคซีนกลับบ้านได้เลยไม่จำเป็นต้องรอสังเกตอาการอย่างน้อย ๓๐ นาที	๔๙ (๙๘.๐)	๑ (๒.๐)
- อาการข้างเคียงของการฉีดวัคซีนคือ มีไข้ เป็นไต่แข็งบริเวณที่ฉีด	๔๘ (๙๖.๐)	๒ (๔.๐)
- ควรเปิดเพลงคลาสสิก เบาๆให้เด็กฟังช่วยพัฒนาการด้านอารมณ์	๔๘ (๙๖.๐)	๒ (๔.๐)
- ไข่แดงควรเริ่มให้ตอนอายุ ๖ เดือนขึ้นไป	๔๗ (๙๔.๐)	๓ (๖.๐)
- ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กเด็กควรได้รับตั้งแต่อายุ ๖ เดือน- ๓ ปี โดยให้กินสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง	๔๗ (๙๔.๐)	๓ (๖.๐)
- การเช็ดตัวลดไข้ แขนขาเช็ดย้อนขึ้น หน้าอกและแผ่นหลังเช็ดเป็นวงกลม	๔๔ (๘๘.๐)	๖ (๑๒.๐)
- การประเมินพัฒนาการแต่ละช่วงอายุเป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองไม่ต้องประเมินเอง	๔๓ (๘๖.๐)	๗ (๑๔.๐)
- ควรใช้รถหัดเดินในการฝึกหัดเด็กเดิน	๔๑ (๘๒.๘)	๙ (๑๘.๐)
- การเปิดโทรทัศน์ให้เด็กดู ก่อนอายุ ๒ ปี ไม่มีผลกระทบทำให้พัฒนาการด้าน ภาษาช้า	๔๐ (๘๐.๐)	๑๐ (๒๐.๐)
- อาหารเสริมตามวัยควรหัดเริ่มให้เด็กตั้งแต่ อายุ ๔ เดือน	๓๗ (๗๔.๐)	๑๓ (๒๖.๐)
- เมื่อเด็กฟันยังไม่ขึ้นไม่ควรทำความสะอาดช่องปาก	๓๖ (๗๒.๐)	๑๔ (๒๘.๐)
- ควรให้เด็กเริ่มรับประทานไข่ได้ทั้งฟองตอนช่วงอายุ ๗ เดือน	๒๕ (๕๐.๐)	๒๕ (๕๐.๐)
- การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ควรเลี้ยงอย่างน้อย ๖ เดือน สามารถให้น้ำได้	๒๓ (๔๖.๐)	๒๗ (๕๔.๐)

จากการตรวจพัฒนาการเด็กอายุ ๑๖-๑๘ เดือน จำนวน ๕๐ ราย โดยใช้เครื่องมืออนามัย ๔๙ พบว่า มี ๑ ราย พัฒนาการล่าช้า คือ ทำตามคำสั่งง่ายๆ โดยการชื้อวัยวะ ๑-๒ ส่วน และวางของซ้อนกัน ๒-๓ ชั้น (ร้อยละ ๒.๐) ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของเด็กอายุ ๑๖-๑๘ เดือน จำแนกตามพัฒนาการ (เครื่องมืออนามัย ๔๙)

ด้าน	พัฒนาการ (N= ๕๐)			
	สมวัย		ล่าช้า	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. รู้จักปฏิเสธ	๕๐	๑๐๐.๐	๐	๐.๐
๒. ทำตามคำสั่งง่ายๆ โดยการชื้อวัยวะ ๑-๒ ส่วน	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐
๓. วางของซ้อนกัน ๒-๓ ชั้น	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐

จากการตรวจพัฒนาการเด็กช่วงอายุ ๑๘ เดือน จำนวน ๕๐ ราย โดยใช้เครื่องมือ Denver II โดยพบว่า มี ๑ ราย พัฒนาการช้าทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านภาษา ด้านกล้ามเนื้อเล็ก และปรับตัว ด้านสังคมและการช่วยเหลือ (ร้อยละ ๒.๐) ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของเด็กอายุ ๑๘ เดือน จำแนกตามพัฒนาการ (เครื่องมือ Denver II)

ด้าน	พัฒนาการ (N= ๕๐)			
	สมวัย		ล่าช้า	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๑. ด้านกล้ามเนื้อใหญ่	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐
๒. ด้านภาษา	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐
๓. ด้านกล้ามเนื้อเล็กและปรับตัว	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐
๔. ด้านสังคมและการช่วยเหลือ	๔๙	๙๘.๐	๑	๒.๐

หมายเหตุ เด็กที่ตรวจพัฒนาการทั้ง ๕๐ รายนี้ ต้องได้รับการตรวจพัฒนาการทั้งสองอย่าง คือแบบประเมินพัฒนาการด้วยเครื่องมืออนามัย ๔๙ และเครื่องมือ Denver II ซึ่งพบว่าเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ๑ ราย จากการตรวจด้วย เครื่องมืออนามัย ๔๙ เป็นคนเดียวกับที่ตรวจด้วย เครื่องมือ Denver II และจากการดูประวัติ พบว่า เด็กมีโรคประจำตัว คือ เป็นโรคหัวใจ ดังนั้นจึงส่งผลต่อพัฒนาการเด็กที่ล่าช้ากว่าเด็กปกติ

อภิปรายผล

พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน ที่คลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี ศูนย์อนามัยที่ ๓ จำนวน ๕๐ ราย ส่วนมากเป็นหญิง (ร้อยละ ๘๔.๐) อายุอยู่ในช่วง ๒๐-๓๐ ปี และ ช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๔๖.๐) อาชีพส่วนมากรับจ้าง (ร้อยละ ๕๔.๐) รองลงมาคือแม่บ้าน และ ค้าขาย (ร้อยละ ๒๖.๐ และ ๑๖.๐ ตามลำดับ) จากการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ พ่อแม่หรือ ผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน จำนวน ๕๐ ราย ได้เข้ารับฟังคำแนะนำถึงการดูแล ส่งเสริมภาวะสุขภาพของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการซึ่งมีหัวข้อการได้รับคำแนะนำดังนี้ ความรู้เรื่อง ของการใช้สมุดบันทึกสุขภาพ(สีชมพู) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การส่งเสริมพัฒนาการโดยการเล่า นิทาน เปิดเพลงคลาสสิก การงดดูโทรทัศน์ การปฏิบัติตนหลังได้รับวัคซีน การดูแลทำความสะอาด ช่องปาก การเลือกของเล่น การป้องกันอุบัติเหตุ และอาหารที่ควรได้รับ หลังจากนั้นได้ทำการ ประเมินความรู้ พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองทุกคน (ร้อยละ ๑๐๐) รู้ว่า ๑. ทุกครั้งที่พาบุตรหลานมารับ บริการฉีดวัคซีนจะต้องมีการประเมินภาวะโภชนาการเด็ก โดยมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง รอบหัว รอบอก และประเมินกราฟน้ำหนัก ๒. ในสมุดบันทึกสุขภาพ (เล่มชมพู) มีเนื้อหาในเรื่องของอาหาร เด็ก พัฒนาการเด็ก กราฟประเมินน้ำหนัก การนัดฉีดวัคซีน ๓. อาหารที่ช่วยบำรุงน้ำนมเช่น ผักขิง แกงเลียง ผักบวบ ผักกุ่มฉาย ๔. ส่วนอาหารที่ช่วยเสริมธาตุเหล็กให้เด็กคือ ตับ ต้มเลือดหมู ผักใบ เขียว มะเขือเทศ ๕. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสมอง มีจินตนาการ รักการอ่านคือการเล่านิทาน แต่ยังมีในส่วนที่ผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือนโดยไม่ให้น้ำ (ร้อยละ ๕๔.๐) และควรให้เด็กเริ่มรับประทานอาหารแข็งๆตั้งแต่ ๖ เดือนได้ (ร้อยละ ๕๐.๐)

การทำแบบประเมินความรู้หลังจบหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่ทำให้พบว่า ควรให้คำแนะนำ อธิบายให้มากขึ้น เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองรับทราบข้อมูล ของการรับประทานอาหารแข็งๆได้ตอนช่วง อายุ ๗ เดือน (ไข่แดงและไข่ขาว) ส่วนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย ๖ เดือนโดยไม่ต้องให้น้ำ ยังมี การเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่าสามารถให้น้ำได้ เหตุผลที่ไม่ต้องให้เด็กกินน้ำ เพราะในน้ำนมแม่นั้นก็มีน้ำเป็น ส่วนประกอบ (ร้อยละ ๘๖) ถ้าเด็กกินน้ำจะทำให้เด็กอึด ปริมาณที่ได้รับนมแม่น้อยลง นมแม่ยัง สามารถป้องกันการเกิดเชื้อราที่ลิ้นของเด็กได้ นมแม่มีสารภูมิคุ้มกันจึงไม่ใช่แหล่งอาหารของเชื้อรา หรือแบคทีเรีย ถึงมีบ้างก็มีสารภูมิคุ้มกันช่วยจัดการ ดังนั้นเมื่อกินนมแม่จึงไม่ต้องกินน้ำ เพราะนมแม่ ป้องกันการเกิดเชื้อราที่ลิ้นได้

การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีความรู้ และ ทักษะในการนำไปปฏิบัติ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการ ที่สมวัย และจากการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเครื่องมืออนามัย ๔๙ และ Denver II พบว่า เด็กมี พัฒนาการล่าช้าเพียง ๑ ราย ซึ่งจากการดูประวัติเด็กคนนี้เป็นโรคหัวใจ และส่งผลต่อพัฒนาการ ส่วน เรื่องการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านบุคลากรให้ความรู้มีความ เหมาะสม/ชัดเจนมากที่สุด (ร้อยละ ๔๕.๘) รองลงมาคือ ช่วงระยะเวลาในการสอนมีความเหมาะสม และด้านเนื้อหาที่มีความครอบคลุมเหมาะสม (ร้อยละ ๓๓.๓ และ ๒๙.๒ ตามลำดับ)

๑๐. การนำไปใช้ประโยชน์

๑. เป็นแนวทางในการให้ความรู้พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ที่พาบุตรหลานมารับบริการฉีดวัคซีน ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓

๒. การตรวจพัฒนาการเด็ก สามารถเลือกใช้แบบประเมินพัฒนาการเด็ก อนามัย ๔๙ หรือ Denver II ก็ได้ เพราะสามารถตรวจพบความผิดปกติได้เช่นกัน

๑๑. ความยุ่งยากในการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรค

๑. การมารับบริการแต่ละครั้ง (ทุกวันอังคาร) อายุเด็กหลากหลายทำให้การทำกิจกรรมให้ ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง ต้องได้รับความรู้เกินช่วงอายุที่น่าจะได้รับ

๒. เจ้าหน้าที่ ที่ผ่านการอบรม Denver II ในคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กมีจำนวนน้อย (๑ ท่าน) ทำให้ไม่เพียงพอ บางครั้งเจ้าหน้าที่ ที่ผ่านการอบรมติดภารกิจงานอื่น

๑๒. ข้อเสนอแนะ

๑. การให้ความรู้ควรเน้นในเรื่องของการให้เด็กรับทานไข่แดงและไข่ขาวในช่วงอายุ ๗ เดือน และในเรื่องของการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน โดยไม่ให้น้ำ เพื่อให้ผู้ปกครองมี ความรู้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๒. ควรศึกษาการปฏิบัติตนของพ่อแม่ผู้ปกครองที่ได้รับความรู้ไปแล้ว ว่ายังสามารถปฏิบัติตน ได้อย่างถูกต้อง และติดตามพัฒนาการเด็กต่อไป

๓. ศึกษากลุ่มเป้าหมายเดิมเนื่องจากเด็กยังต้องมารับบริการฉีดวัคซีน จนถึงอายุ ๖ ปี พร้อมทั้ง ศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการในคลินิก ส่งเสริมสุขภาพเด็กดี ต่อไป

๑๓. กิตติกรรมประกาศ

ผลการศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ และความช่วยเหลืออย่างดีของนายแพทย์ พนิต โล่เสถียรกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๓ (วุฒิบัตรสาขากุมาร แพทย์ อนุสาขาพัฒนาการและพฤติกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) คุณศิริพร จริยาจิรวัดนา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ดร.เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ที่ให้ คำปรึกษา ตรวจสอบ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ คุณปภาณิสรา สิทธินาม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ซึ่ง ผ่านการอบรม Denver II ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ และขอขอบคุณผู้รับบริการคลินิกส่งเสริมสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ที่เสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

๑๔. เอกสารอ้างอิง

คู่มือการอบรมผู้เชี่ยวชาญเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ๒๕๕๓.

คู่มืออนามัย ๔๙ พัฒนาการเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๔๙.

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางปวีรีศา ยอดมาลัย)

ผู้เสนอผลงาน

...../...../.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ
เป็นจริง ทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางสาวนุชจรินทร์ พูลสวัสดิ์)

ผู้ร่วมดำเนินการ

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นายพนิต โสเสถียรกิจ)

(ตำแหน่ง) นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ

หัวหน้ากลุ่มโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

...../...../.....

(ลงชื่อ).....

(นายพนิต โสเสถียรกิจ)

(ตำแหน่ง) รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๓

...../...../.....